

36116

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum tarafından Anayasa'nın 98, TBMM İç Tüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 31.10.2025

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

Kocaeli'nin Gebze ilçesi Mevlana Mahallesi Issıkgöl Caddesi'nde bulunan 7 katlı bir bina 29 Ekim 2025 tarihinde sabah saatlerinde çökmüş; enkaz altında kalan dört yurttaşımız yaşamını yitirmiş, 18 yaşındaki Dilara Bilir ise ağır yıkımdan saatler sonra sağ olarak kurtarılmıştır.

Tanıklıklara göre binada çökmenin öncesinde açık uyarı işaretleri ortaya çıkmıştır. Çökmeye bir gün kala 8–10 santimetrelilik kayma gözlemlenmiş, zeminde yumuşama ve kaldırımda çökme meydana gelmiş, yağış sonrası su sızıntıları fark edilmiştir. Bu durum bina sakinleri ve çevre esnafları tarafından müteahhit ve belediye yetkililerine bildirilmiş; buna rağmen “bir sıkıntı yok” denilerek binada ikamet eden yurttaşların yapıyı kullanmaya devam etmesi sağlanmıştır. Vatandaşların doğrudan uyarılarına ve gözle görülür risklere rağmen herhangi bir tahliye veya güvenlik tedbiri alınmamıştır.

Bu yıkım, yalnız bir binanın çökmesi değil; yıllardır yapılan uyarıların yok sayıldığı, kamusal denetim mekanizmalarının etkisizleştirildiği, mühendislik uyarıları yerine müteahhit beyanının esas alındığı rant odaklı kentleşme anlayışının sonucudur. Türkiye’de deprem güvenliği ve yapı denetimi, kamu çıkarı yerine piyasa aktörlerinin inisiyatifine terk edilmiş; yurttaşların yaşam hakkı kâr mantığına kurban edilmiştir.

Yıkımın gerçekleştiği Mevlâna Mahallesi aynı zamanda Gebze–Darıca Metro Projesi güzergâhında bulunmaktadır. 2018 yılında başlatılan ve başlangıçta 2022’de tamamlanacağı ilan edilen ancak hâlâ tamamlanmamış olan bu projede yürütülen tünel kazıları ve ağır inşaat faaliyetlerinin yerleşim bölgelerinde zemin deformasyonuna yol açtığı yönünde uzun süredir meslek odaları tarafından uyarılar yapılmaktadır. Makina Mühendisleri Odası ve İnşaat Mühendisleri Odası, bölgede yürütülen metro çalışmalarının çevredeki binaların temellerini etkilediğine, zemin hareketlerine ve olası risklere ilişkin defalarca uyarıda bulunmuştur. MMO tarafından Temmuz 2024’te yayımlanan açıklamada, “Tünel kazıları sırasında binalarda hasar oluştu mu? Risk analizleri yapıldı mı? Kaç bina zarar gördü ve kaç tahliye edildi?” soruları kamuoyuyla paylaşılmıştır. Bu uyarılar dikkate alınmamış; gerekli kontroller yapılmamış; bölge sakinlerinin şikayetlerine rağmen herhangi bir tahliye gerçekleştirilmemiştir.

İMO Gebze Temsilcisi Çağdaş Kara, olaydan hemen önce bina temelinde yaklaşık 4 metrelik oturma ve obruk oluşumu tespit edildiğini, buna karşın belediye ve metro yetkililerinin “ciddi bir durum yok” değerlendirmesiyle bölgeden ayrıldığını belirtmiştir. Bu açıklamadan yaklaşık 24 saat sonra bina çökmüştür.

Tüm bu veriler, yaşanan felaketin münferit olmadığını; idari ihmal, denetimsizlik ve rant merkezli kent politikalarının sonucu olduğunu göstermektedir. Türkiye’de yüz binlerce riskli bina bulunduğu bilinirken, kentsel dönüşüm politikalarının toplumsal ihtiyaçlar yerine sermaye çıkarlarını gözetmesi; yurttaşların can güvenliğinin piyasa koşullarına bırakılması kabul edilemez bir durumdur.

Bu Bağlamda;

1. Çöken binanın ruhsat, iskân ve yapı denetim süreçleri hangi tarihlerde, hangi kurumlar tarafından gerçekleştirilmiştir?
2. Binayla ilgili daha önce yapılmış herhangi bir risk tespiti, güçlendirme kararı veya vatandaş şikâyeti bulunmakta mıdır? Varsa neden gereği yapılmamıştır?
3. Çökmenin yaşandığı binada yurttaşlar tarafından bildirilen zemin kayması, su sızıntısı ve çökme şikâyet ve ihbarlarına rağmen neden gerekli tedbirler alınmamış, bina tahliye edilmemiştir? Söz konusu uyarıları ciddiye almayan ve gerekli müdahaleyi yapmayan yetkililer hakkında idari ve adli soruşturma başlatılacak mıdır?
4. Olaydan bir gün önce bölgeye giden belediye ve metro yetkilileri bina temelindeki çökmeye rağmen “ciddi bir şey yok” şeklindeki kanaati hangi bilimsel rapora dayanarak vermiştir? Bu değerlendirme kasıt, ihmal veya görevi kötüye kullanma kapsamında incelenecek midir?
5. Çökme sonrası çevredeki 12 binanın tahliye edilmesi, bölgedeki yapı stokunun sistematik olarak denetlenmediğini göstermektedir. Bu bölgedeki diğer binaların güvenliği en son ne zaman incelenmiştir?
6. Türkiye çapında riskli yapı tespit süreçleri neden bilimsel, bağımsız, kamusal bir programla değil, şirketlerin ve müteahhitlerin insafına bırakılmaktadır?
7. Riskli binalarda yaşayan yurttaşlara güvenli konut sağlamak için kamusal, ücretsiz ve kâr amacı gütmeyen bir dönüşüm programı başlatmayı düşünüyor musunuz?
8. Rant ve müteahhit çıkarları yerine halkın barınma ve yaşam hakkını önceleyen bir kentleşme politikası için Bakanlığınızın somut planı var mıdır?
9. Gebze–Darıca Metro Projesi güzergâhının nüfus ve bina yoğun alanlardan geçmesi nedeniyle tünel kazıları ve diğer inşaat faaliyetleri sırasında çevredeki binaların temellerinde zarar oluşturma ihtimali bulunduğu açık iken, proje öncesinde ve sürecinde hangi risk analizleri yapılmıştır; kaç bina zarar görmüş, zarar gören binalardan kaç tahliye edilmiştir ve bu binaların zararlarının giderilmesi için hangi çalışmalar yapılmıştır?
10. Gebze–Darıca Metro Projesi kapsamında tünel kazılarının yerleşim bölgelerinde zemin deformasyonuna yol açtığına dair Makina Mühendisleri Odası ve İnşaat Mühendisleri Odası tarafından uzun süredir yapılan uyarılar Bakanlığınıza ulaşmış mıdır? Bu uyarılar neden dikkate alınmamış, gerekli kontroller neden yapılmamıştır? Bu süreçte ihmal veya görevi kötüye kullanımı bulunan Bakanlık, belediye ya da yüklenici firma yetkilileri hakkında herhangi bir idari veya adli işlem başlatılmış mıdır?
11. Geçtiğimiz yıl aynı mahallede yaşanan doğal gaz patlaması sonrası tarafımızca verilen soru önergesine cevaben Mevlâna Mahallesi’nde gerekli incelemelerin yapılacağını belirtmiştiniz; buna rağmen aynı mahallede bu kez bina çökerek dört yurttaşımız hayatını kaybetmiştir. Bu süre zarfında bölgede hangi zemin ve yapı güvenliği denetimleri yapılmış, hangi önlemler alınmıştır, alınmadıysa bunun sorumluları hakkında idari ve adli soruşturma başlatılacak mıdır?
12. Bu yıkımın ardından Bakanlığınızın yaklaşımı yalnızca “olay yeri incelemesi ve taziye” açıklamalarından mı ibaret olacaktır, yoksa kendi sorumluluğunuzu kabul ederek sorumluların tespiti, cezalandırılması ile bilimsel ve kamusal kentleşme politikalarının hayata geçirilmesi için somut adımlar atacak mısınız?